

Од Нова година работниците во земјава, како и во европските земји, ќе земаат бруто плата. Во превод ова ќе значи дека на работникот треба да му се даде плата во целост, па тој да одлучува колку и за што ќе ја троши. Работникот треба да одлучува што и колку ќе јаде за време на паузата и колку ќе троши на работа, дали на работа ќе оди пеш, со автомобил или со автобус итн. Всушност, сè ова веќе со години е познато и присутно во најголем број земји во светот.

Се претпоставува дека просторот за зголемување на платите е од 15 до 16 отсто во приватниот сектор, а за буџетските корисници, како што велат од Министерството за финансии, може да има корекции само кај пониските плати.

А дека се можни проблеми при спроведувањето на оваа мерка потврдуваат и од ССМ, од каде велат дека сè уште постојат отворени прашања кои можат да создадат проблеми како, на пример, околу заедничката исплата на нето платата, со

хранарината, превозот, придонесите и даноците од плата.



Пишува: Арсен КОЛЕВСКИ

Од први јануари работниците во Македонија ќе земаат бруто плата. Со концептот бруто плати ќе се зголемат платите во приватниот сектор. Целта на воведувањето на ваквиот начин на пресметување на платата е да се видат вистинските трошоци на работодавачите за вработените и колку од платата навистина работникот ќе однесе дома.

Надоместокот за пензиско и за инвалидско осигурување, за здравствено осигурување, за вработување и персоналниот данок ќе се плаќаат на еден образец во Управата за јавни приходи,



ДАЛИ ЌЕ ИМА  
ЗГОЛЕМУВАЊЕ ЗА  
НАЈМАЛИТЕ ПЛАТИ ЌЕ  
СЕ ЗНАЕ ВЕДНАШ ПО 1  
ЈАНУАРИ 2009 ГОДИНА

## ШАНСА ЗА ПОГО ВО ПРИВАТНИОТ

која веќе се подготвува за прифаќање на оваа обврска. Управата потоа ќе ги распределува средствата и ќе врши контрола, а фондовите остануваат и натаму само даватели на услугите.

Од бруто платата за пензиско, инвалидско и за здравствено осигурување, како и за повреда при работа, ќе се плаќа вкупно 28,4 отсто. Од први јануари, како што најави Министерството за финансии, личното ослободување кое сега изнесува 3.924 денари ќе изнесува 6.800 денари. Ова е сумата која се одзема од бруто платата и на која не се пресметува персонален данок.

Симулацијата која ја спровеле во Министерството за финансии, опфаќајќи плати од најниската па до највисоките, покажала дека воведувањето на концептот на бруто плата ќе остави простор да се зголемат платите и да се намалат трошоците на работодавачите.

### ДИЛЕМИ

Концептот за реформи во системот на платите и на придонесите веќе бил разработен на посебен меѓуресорен комитет и ќе се најде пред Владата на една од наредните седници. Со стартот на бруто платите работодавачите ќе треба да направат нови договори за работа со работниците, во кои ќе стои износот на бруто платата. Тоа е вкупниот износ што како трошок ќе го издвојува работодавачот за да му го плати ангажманот на работникот. Веќе нема да има издвоени износи за хранарина и за превоз.

Сојузот на синдикатите на Македонија застана зад владиниот предлог за воведување на систем за бруто плати, кој

### ПОТРЕБНА Е ПРОПАГАНДА

Бидејќи воведувањето на систем на интегрирана бруто плата е исклучително сериозна работа, при неговата подготовка и примена треба да се избегнат сите можни нејаснотии и непрецизности. Уште на стартот треба работите да се постават на здрави темели со конкретни законски решенија.

Исто така, пред официјалниот почеток на примената на системот на бруто плата ќе биде потребна силна пропаганда заради запознавање на јавноста (најмногу на работодавачите и на работниците) за начинот на кој во иднина ќе се исплатуваат платите.

треба да се применува од почетокот на 2009 година. Но, тие се децидни да се слушне и нивното мислење за отворените прашања кои можат да создадат проблеми, со заедничката исплата на нето платата, со хранарината, превозот, придонесите и со даноците од плата.

"Прашање е дали висината на хранарината и на превозот ќе влезат за сите работници, бидејќи ние знаеме дека во Република Македонија сите работодавачи не ги исплатуваат надоместок за храна и за превоз. Исто така, како ќе влезе минатиот труд, прекувремената работа, ноќната работа, работата во празници", велат во ССМ.

Истовремено, уште во стартот мора да



**КОРЕКЦИИТЕ НА ПЛАТИТЕ (ДОКОЛКУ СЕ СЛУЧАТ) МОЖАТ ПОЗИТИВНО ДА СЕ ОДРАЗАТ ВРЗ ЕКОНОМИЈАТА**

## ЛЕМИ ПРИМАЊА СЕКТОР

### ССМ БАРА ПРОЛОНГИРАЊЕ

Сојузот на синдикати на Македонија не е против воведувањето на системот на бруто плати, но рокот за неговиот старт, кој е предвиден за почетокот на идната година, според нив е прекраток. Затоа тие бараат почетокот на примената да се пролонгира поради постоење на многу отворени прашања и дилеми.

Според портпаролот на ССМ, Пецо Грујовски, меѓу отворените прашања се структурата на бруто платата, што сè ќе влезе во пресметката на бруто плата, дали во пресметката ќе се внесат надоместоците за храна и за превоз, утврдување на методологијата за пресметка на бруто плата, кој ќе ја врши контролата на уплатените придонеси и даноци, кој ќе биде рокот на имплемент, дали ќе се утврди минимална и максимална основица за плаќање на придонеси.

се знае дали работникот ќе биде тој кој ќе ја определува висината на своите придонеси за претходно спомнатите категории, социјални аспекти, ќе ги уплатува во одредена сума која ќе биде определена од државата. Важно е и дали тој самостојно ќе го прави ова или работодавачите ќе го прават тоа за него.

На првата расправа за воведување на системот на бруто плати при донесувањето на законот во Струга, меѓу синдикатите, научниците, работодавачите

и странските експерти, се побара од законското утврдување и минимална плата и подобра евиденција, контрола и исплата на платите, со цел да се намали сивата економија, што официјалната бројка од 600.000 работници во земјава, реално ја сведува на 390.000.

Како и да е, од Министерството за финансии се децидни дека од први јануари на еден образец ќе се плаќаат персоналниот данок на доход и трите социјални придонеси. Придонесите ќе имаат дефинирани основици и стапки. Придонесот за пензиско ќе се намали од 21,2 на 19 отсто, за здравствено осигурување од 9,2 на 7,5 отсто (плус 0,5 отсто за повреди при работа), а придонесот за вработување од 1,6 на 1,4 отсто. Вкупната стапка на придонеси ќе биде 28,4 отсто.

Сè уште останува отворено прашањето дали ќе продолжат да важат минималните основици за пресметување на придонесите за оние со потпросечни плати или, како што предлага Министерството за финансии, да се укинат минималните основици со што придонесите би се плаќале на реално земената плата. Пресметките на Министерството за финансии покажале дека кај нето платите до 7.000 денари нема да се плаќа персоналец. Трошоците на работодавачот за работниците со пониски примања ќе се намалат, со што ќе има можност за раст на таквите плати.

### ПРЕДНОСТИ

Од ваквата новина, која прв пат се воведува во земјава, најголеми предности ќе имаат работниците. Во иднина тие ќе знаат колкава е нивната вкупна плата. Тоа ќе ја зголеми нивната сигурност дека ја добиле целата плата без отстак. Со тоа ќе се елиминира досегашната практика работниците по неколку години да дознаваат дека нивниот работодавач не ги платил придонесите за нив.

Ваквата мерка ќе претставува суштествена промена во системот на плати во РМ и негово приспособување кон системите кои се применуваат во најголем број земји во светот.

Колку за илустрација, во бруто платата се содржани нето платата (износот кој вработените го примаат на нивните сметки), персоналниот данок на доход и сите придонеси за социјално осигурување (пензиско, здравствено итн.) кои се пресметуваат и се плаќаат на износот на нето платата. На пример, ако некој работник денес добива нето плата во износ од 20.000 денари и ако сите давачки кои треба да се платат на таа сума изнесуваат 13.000 денари, тогаш бруто платата на работникот ќе изнесува 33.000 денари. Тоа е износот кој работникот во иднина треба да го добива секој месец и сам да одлучува за распоредување на тие средства за покривање на личната потрошувачка и на разните даночно-социјални давачки.

Бруто платата ќе им даде можност, но и лична обврска на работниците сами да ги плаќаат обврските врз основа на персонален данок на доход и за социјални придонеси.

Се очекува системот на бруто плати да биде добро прифатен и подобар од сегашниот систем за чесните работодавачи. Тој систем ќе им ја намали административната работа, а со тоа и трошоците на тие работодавачи. Истовремено, тој систем нив ќе ги заштити од евентуални грешки и пропусти во пресметувањето и во исплатувањето на персоналниот данок на доход и социјални давачки и со тоа ќе ги заштити од соодветните законски санкции. Обратно, може да се очекува дека системот на бруто плати ќе го одбиваат нечесните работодавачи, затоа што во иднина тие не ќе можат да манипулираат со средствата кои им припаѓаат на работниците (плаќање само на нето плата, без плаќање на даноци и на придонеси или плаќање само на хранарина и на трошоци за превоз, без плаќање на нето плата и на соодветните давачки на таа плата и слично).

Важен е и фактот дека во иднина, како што се предлага, составен дел на бруто платите ќе бидат и исплатите на работниците врз основа на надоместок за храна и за превоз до и од работното место. Тоа значи дека на износот на нето платата треба да се додадат надоместоците за храна и за превоз и на таа основица да се пресметуваат персоналниот данок на доход и соодветните социјални придонеси.

Во крајна мерка, предности од воведувањето на системот на бруто плата ќе има и државата. Таа ќе има редовни приливи на средства врз основа на разните давачки на плата, намалени административни трошоци и олеснета контрола на плаќањето на давачките, а ќе биде ослободена и од честите социјални немири и штрајкови поради неисплатени плати или давачки на плати.